

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 10 december 2013*

”Överklagande — Statligt stöd — Befrielse från punktskatt på mineraloljor — Domstolens egna initiativ — Grund som unionsdomstolen har tagit upp på eget initiativ — Förhållandet mellan skatteharmonisering och kontroll av statligt stöd — Rådets och kommissionens respektive befogenheter — Rättssäkerhetsprincipen — Presumtion att unionens rättsakter är lagenliga”

I mål C-272/12 P,

angående ett överklagande enligt artikel 56 i stadgan för Europeiska unionens domstol, som ingavs den 1 juni 2012,

Europeiska kommissionen, företrädd av V. Di Bucci, G. Conte, D. Grespan, N. Khan och K. Walkerová, samtliga i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

i vilket de andra parterna är:

Irland, företrädd av E. Creedon, i egenskap av ombud, biträdd av P. McGarry, SC, med delgivningsadress i Luxemburg,

Republiken Frankrike, företrädd av G. de Bergues och, inledningsvis, J. Gstalter, och, därefter, N. Rouam, samtliga i egenskap av ombud,

Republiken Italien, företrädd av G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av G. Aiello, avvocato dello Stato, med delgivningsadress i Luxemburg,

Eurallumina SpA, Portoscuso (Italien), företrädd av R. Denton, A. Stratakis, L. Martin Alegi och L. Philippou, solicitors,

Aughinish Alumina Ltd, Askeaton (Irland), företrädd av C. Waterson, C. Little och J. Handoll, solicitors,

sökande i första instans,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden V. Skouris, vice-ordföranden K. Lenaerts, avdelningsordförandena A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta och T. von Danwitz samt domarna A. Rosas, J. Malenovský, E. Levits, A. Arabadjiev, M. Berger, A. Prechal, E. Jarašiūnas (referent) och C. Vajda,

* Rättegångsspråk: franska, engelska och italienska.

generaladvokat: Y. Bot,

justitiesekreterare: handläggaren V. Tourrès,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 9 april 2013,

och efter att den 18 juli 2013 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Europeiska kommissionen har yrkat att domstolen ska upphäva den dom som meddelades av Europeiska unionens tribunal den 21 mars 2012 i de förenade målen T-50/06 RENV, T-56/06 RENV, T-60/06 RENV, T-62/06 RENV och T-69/06 RENV, Irland m.fl., mot kommissionen, nedan kallad den överklagade domen). Genom denna dom ogiltigförklarade tribunalen kommissionens beslut 2006/323/EG av den 7 december 2005 om den befrielse från punktskatt på mineraloljor som används som bränsle vid framställningen av aluminiumoxid i regionerna Gardanne och Shannon samt på Sardinien, som tillämpas av Frankrike, Irland och Italien (EUT L 119, 2006, s. 12) (nedan kallat det omtvistade beslutet), i den del det däri konstateras, eller i den del beslutet grundar sig på ett sådant konstaterande, att befrielse från punktskatt på mineraloljor som används som bränsle vid framställningen av aluminiumoxid – vilka beviljades av Republiken Frankrike, Irland och Republiken Italien till och med den 31 december 2003 – utgjorde statligt stöd, i den mening som avses i artikel 87.1 EG. Det omtvistade beslutet ogiltigförklarades även i den del som Republiken Frankrike, Irland och Republiken Italien däri ålades att vidta alla nödvändiga åtgärder för att återkräva nämnda skattebefrielse från stödmottagarna, i den mån de sistnämnda inte hade betalat en skatt på minst 13,01 euro per 1 000 kg tjock eldningsolja.

Tillämpliga bestämmelser

- 2 Punktskatt på mineraloljor har reglerats i flera direktiv, däribland rådets direktiv 92/81/EEG av den 19 oktober 1992 om harmonisering av strukturerna för punktskatter på mineraloljor (EGT L 316, s. 12; svensk specialutgåva, område 9, volym 2, s. 91), rådets direktiv 92/82/EEG av den 19 oktober 1992 om tillnärmning av punktskattesatser för mineraloljor (EGT L 316, s. 19; svensk specialutgåva, område 9, volym 2, s. 98), samt rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet (EUT L 283, s. 51), genom vilket direktiven 92/81 och 92/82 upphävdes med verkan från den 31 december 2003.
- 3 I artikel 8.4 i rådets direktiv 92/81 föreskrevs följande:

”Rådet får genom enhälligt beslut på kommissionens förslag tillåta en medlemsstat att införa ytterligare regler om skattebefrielse eller nedsättning av skatten som motiveras av speciella hänsyn.

En medlemsstat som önskar införa en sådan åtgärd skall meddela kommissionen härom och även förse kommissionen med alla relevanta eller nödvändiga uppgifter. Kommissionen skall inom en månad underrätta de övriga medlemsstaterna om den föreslagna åtgärden.

Rådet skall anses ha godkänt den föreslagna skattebefrielsen eller skattereduktionen om, inom två månader efter det att de övriga medlemsstaterna underrättats enligt andra stycket, varken kommissionen eller någon medlemsstat har begärt att ärendet skall behandlas av rådet.”

4 Artikel 8.5 i direktivet hade följande lydelse:

”Om kommissionen finner att de regler om skattebefrielse eller skattenedsättning som anges i punkt 4 inte längre kan upprätthållas, särskilt med hänsyn till sund konkurrens eller snedvridande effekter på den inre marknaden eller på gemenskapens målsättning inom miljöskyddsområdet, skall den lägga fram lämpliga förslag till rådet. Rådet skall enhälligt fatta beslut på grundval av dessa förslag.”

- 5 I artikel 6 i direktiv 92/82 angavs att minimiskattesatsen för tjock eldningsolja skulle vara 13 euro per 1 000 kg från och med den 1 januari 1993.
- 6 I artikel 2.4 b andra strecksatsen i direktiv 2003/96 föreskrivs att direktivet inte ska tillämpas på dubbel användning av energiprodukter, det vill säga energiprodukter som används både som bränsle för uppvärmning och för andra ändamål än som motorbränsle och bränsle för uppvärmning. Användning av energiprodukter i kemisk reduktion, elektrolys och i metallurgiska processer ska anses som dubbel användning. Detta direktiv trädde i kraft den 1 januari 2004 och från och med den dagen finns det alltså inte längre någon minimiskattesats för tjock eldningsolja som används vid framställning av aluminiumoxid. Enligt artikel 18.1 i direktivet ges medlemsstaterna vidare tillstånd att, fram till och med den 31 december 2006 fortsätta att tillämpa de nedsatta skattesatserna eller bevilja sådana befrielser som anges i bilaga II till direktivet. I nämnda bilaga nämns befrielse från punktskatt på tjock eldningsolja som används som bränsle vid framställning av aluminiumoxid i regionerna Gardanne och Shannon samt på Sardinien.

Bakgrund till tvisten

- 7 Irland, Republiken Italien och Republiken Frankrike har beviljat befrielse från punktskatt på mineraloljor som används vid framställning av aluminiumoxid sedan år 1983 i regionen Shannon, år 1993 på Sardinien respektive år 1997 i regionen Gardanne.
- 8 Dessa skattebefrielser (nedan kallade omtvistade skattebefrielserna) godkändes genom rådets beslut 92/510/EEG av den 19 oktober 1992 om tillåtelse för medlemsstater att i enlighet med det förfarande som föreskrivs i artikel 8.4 i direktiv 92/81 för vissa mineraloljor fortsätta att tillämpa nedsatta punktskattesatser eller befrielse från punktskatt, när dessa används för särskilda ändamål (EGT L 316, s. 16; svensk specialutgåva, område 9, volym 2, s. 95), rådets beslut 93/697/EG av den 13 december 1993 om rätt för vissa medlemsstater att på vissa mineraloljor för särskilda användningssätt tillämpa nedsatt punktskatt eller medge befrielse från punktskatt enligt det förfarande som fastställs i artikel 8.4 i direktiv 92/81 för vissa mineraloljor fortsätta att tillämpa nedsatta punktskattesatser eller befrielse från punktskatt, när dessa används för särskilda ändamål (EGT L 321, s. 29; svensk specialutgåva, område 9, volym, 2 s. 149), respektive rådets beslut 97/425/EG av den 30 juni 1997 om tillåtelse för medlemsstater att i enlighet med det förfarande som föreskrivs i direktiv 92/81 för vissa mineraloljor, när dessa används för särskilda ändamål, tillämpa och fortsätta tillämpa gällande nedsättning av eller befrielse från punktskatt (EGT L 182, s. 22). Europeiska unionens råd har sedan vid flera tillfällen förlängt dessa tillstånd att tillämpa de omtvistade skattebefrielserna, senast till den 31 december 2006, genom rådets beslut 2001/224/EG av den 12 mars 2001 om nedsättning av punktskattesatser och befrielse från punktskatter för vissa mineraloljor som används för särskilda ändamål (EGT L 84, s. 23).
- 9 I skäl 5 i sistnämnda beslut anges att beslutet inte påverkar ”resultatet av de eventuella förfaranden med anledning av störningar av den inre marknadsens sätt att fungera som kan komma att inledas med stöd av artiklarna 87 [EG] och 88 [EG]”. Vidare anges där att beslutet inte befriar ”medlemsstaterna från deras skyldighet att i enlighet med artikel 88 [EG] till kommissionen anmäla alla planerade statliga stödåtgärder”.

- 10 Kommissionen inledde genom tre beslut av den 30 oktober 2001 det förfarande som föreskrivs i artikel 88.2 EG vad rör var och en av de omtvistade skattebefrielseerna. Efter avslutad undersökning antog kommissionen det omtvistade beslutet. Av beslutet framgår följande:
- De befrielser från punktskatt på tjock eldningsolja som används vid framställning av aluminiumoxid som Irland, Republiken Frankrike och Republiken Italien har beviljat till och med den 31 december 2003 utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG.
 - Det stöd som beviljats mellan den 17 juli 1990 och den 2 februari 2002 och som är oförenligt med den gemensamma marknaden ska inte återkrävas, eftersom det skulle strida mot de allmänna principerna i gemenskapslagstiftningen.
 - Det stöd som beviljades mellan den 3 februari 2002 och den 31 december 2003 är oförenligt med den gemensamma marknaden, i den mening som avses i artikel 87.3 EG, om stödmottagarna inte har betalat en skatt på minst 13,01 euro per 1 000 kg tjock eldningsolja.
 - Sistnämnda stöd ska återkrävas.
- 11 I det omtvistade beslutet angav kommissionen att de omtvistade skattebefrielseerna skulle anses utgöra nytt stöd, och inte befintligt stöd, i den mening som avses i artikel 1 b i rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel [88 EG] (EGT L 83, s. 1). Kommissionen grundade denna bedömning bland annat på att de omtvistade skattebefrielseerna inte hade införts innan EG-fördraget trädde i kraft i de berörda medlemsstaterna, på att de varken hade undersökts eller godkänts enligt reglerna om statligt stöd och på att de aldrig hade anmälts.
- 12 Efter det att kommissionen hade redogjort för på vilket sätt det aktuella stödet var oförenligt med den gemensamma marknaden, bedömde den att det - med hänsyn till rådets beslut om att ge sitt tillstånd till de omtvistade skattebefrielseerna (nedan kallade besluten om tillstånd), och med hänsyn till att de hade antagits på kommissionens förslag - skulle stå i strid med principen om skydd för berättigade förväntningar och rättssäkerhetsprincipen att återkräva det olagliga stöd som hade beviljats före den 2 februari 2002, vilket är det datum då besluten att inleda det förfarande som föreskrivs i artikel 88.2 EG offentliggjordes i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Förfarandet och den överklagade domen

- 13 Genom ansökningar som inkom till förstainstansrättens kansli den 16, 17 respektive 23 februari 2006, väckte Republiken Italien, Irland, Republiken Frankrike, Eurallumina SpA (nedan kallat Eurallumina) och Aughinish Alumina Ltd (nedan kallat AAL) talan om fullständig eller delvis ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet.
- 14 Förstainstansrätten ogiltigförklarade genom dom av den 12 december 2007 i de förenade målen T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 och T-69/06, Irland m.fl. mot kommissionen, det omtvistade beslutet. Domstolen upphävde förstainstansrättens dom genom dom av den 2 december 2009 i mål C-89/08 P, kommissionen mot Irland m.fl. (REU 2009, s. I-11245) - i den mån som det omtvistade beslutet ogiltigförklarades på grund av att kommissionen däri åsidosatt sin motiveringsskyldighet med avseende på att artikel 1 b v i förordning nr 659/1999 inte ansågs vara tillämplig i det aktuella fallet. Domstolen hänvisar till sistnämnda dom för en mer omfattande beskrivning av det tidigare förfarandet.
- 15 Efter att målen hade återförvisats till tribunalen förenades de vad gäller det skriftliga och det muntliga förfarandet samt domen.

- 16 I den överklagade domen har tribunalen, som skäl till varför den på nytt ogiltigförklarat det omtvistade beslutet, hänvisat till de grunder och anmärkningar som anförts av parterna eller vissa av parterna, angående åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen och principen om att unionsinstitutionernas rättsakter presumeras vara lagenliga. Dessa grunder och anmärkningar gick ut på att kommissionen i nämnda beslut delvis hade upphävt rättsverkningarna av besluten om tillstånd. Enligt tribunalen utgjorde dessa beslut hinder för att kommissionen skulle kunna tillskriva de berörda medlemsstaterna ansvar för de omtvistade skattebefrielseerna och således kvalificera dem som statligt stöd, i den mening som avses i artikel 87.1 EG. I mål T-62/06 RENV biföll tribunalen dessutom talan vad avser invändningen att principen om god förvaltning hade åsidosatts.

Parternas yrkanden

- 17 Kommissionen har yrkat att domstolen ska upphäva den överklagade domen, återförvisa målen till tribunalen och förordna att beslut om rättegångskostnader ska anstå.
- 18 Irland, Republiken Frankrike, Republiken Italien, Eurallumina och AAL har yrkat att domstolen ska ogilla överklagandet och förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

Prövning av överklagandet

- 19 Till stöd för sitt överklagande har kommissionen åberopat fem grunder. De två första grunderna rör förfarandet, medan de tre övriga grunderna rör ett materiellt åsidosättande av unionsrätten.
- 20 Den första grunden för överklagandet avser tribunalens bristande behörighet, rättegångsfel, åsidosättande av dispositionsprincipen, åsidosättande av artikel 21 i stadgan för Europeiska unionens domstol och artiklarna 44.1 och 48.2 i tribunalens rättegångsregler samt, i andra hand, bristande motivering.

Parternas argument

- 21 Kommissionen har gjort gällande att tribunalen på eget initiativ har prövat en grund som går ut på att artikel 87.1 EG har åsidosatts, alternativt att tribunalen har omdefinierat tvisteföremålet. Kommissionen anser nämligen att den verkliga anledningen till att tribunalen ogiltigförklarade det omtvistade beslutet var tribunalens slutsats att de omtvistade skattebefrielseerna inte omfattas av reglerna om kontroll av statligt stöd, eftersom de inte kan tillskrivas de berörda medlemsstaterna utan ska tillskrivas unionen. Ingen av sökandena i första instans hade dock anfört någon sådan grund, utan grunden uppkom genom att tribunalen ställde en fråga till parterna den 20 juli 2011. Tribunalen får dock inte ta upp en sådan grund på eget initiativ. Tribunalen har därefter, i den överklagade domen, försökt få denna grund att passa in under parternas grunder avseende åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen och principen om att unionsinstitutionernas rättsakter presumeras vara lagenliga.
- 22 Irland, Republiken Frankrike, Republiken Italien, Eurallumina och AAL motsätter sig den första grunden.
- 23 Republiken Frankrike och Republiken Italien har för det första påpekat att resonemanget i den överklagade domen inte uteslutande bygger på att medlemsstaterna inte kan tillskrivas de omtvistade skattebefrielseerna, utan på en bedömning av både snedvridningen av konkurrensen och frågan huruvida staten kunde tillskrivas skattebefrielsen. Det rör sig här om två villkor som måste vara uppfyllda för att en åtgärd ska anses utgöra ett statligt stöd. Republiken Italien menar dock att även

om tribunalen måste hålla sig till grunderna för talan när den avgör ett mål, så kan den på eget initiativ kontrollera huruvida ett av de avgörande villkoren för att det ska föreligga ett statligt stöd inte är uppfyllt utan att avvika från de bestämmelser som åberopats till stöd för dessa grunder.

- 24 Irland och Republiken Italien har tillagt att tribunalen på eget initiativ kunde ta upp frågan huruvida väsentliga formföreskrifter hade åsidosatts. Kommissionen hade åsidosatt sin motiveringsskyldighet genom att i det omtvistade beslutet inte förklara varför den ansåg att de omtvistade skattebefrielseerna skulle tillskrivas medlemsstaterna.
- 25 Republiken Frankrike, Eurallumina och AAL anser för det andra att tribunalen utvidgade de grunder de hade anfört på grund av parternas skriftväxling under förfarandet. Republiken Frankrike har erinrat om att dess första grund för talan om ogiltigförklaring rörde feltolkning av begreppet statligt stöd, i den mening som avses i artikel 87.1 EG, medan Eurallumina har påpekat att bolaget, utan att använda uttrycket "kan tillskrivas", tog upp frågan huruvida den för bolaget aktuella skattebefrielsen kunde anses utgöra ett stöd som beviljats av Republiken Italien. Det är kommissionen själv som har tagit upp frågan om vem som ska tillskrivas de omtvistade skattebefrielseerna, som ett försvar mot grunden om åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen. Enligt Eurallumina har tribunalen därefter prövat denna fråga för att kunna avfärda kommissionens argument och stärka sin uppfattning i frågan huruvida verkningarna av ett tillstånd som beviljats av en EU-institution och som inte lämnar den berörda medlemsstaten något utrymme för eget skön, vad gäller hur beslutet om tillstånd verkställs, kan ifrågasättas och upphävas genom en annan EU-institutions beslut, såsom skett. Enligt AAL har tribunalen endast prövat och därefter förkastat ett argument från kommissionens sida.
- 26 Republiken Frankrike, Republiken Italien och Eurallumina anser för det tredje att betydelsen av frågan vem som ska tillskrivas de omtvistade skattebefrielseerna hursomhelst är relativ i motiveringen av den överklagade domen. Om denna första grund godtas är domen nämligen ändå korrekt med hänsyn till andra skäl.

Domstolens bedömning

- 27 Det framgår av unionsdomstolarnas förfaranderegler, särskilt artikel 21 i domstolens stadga och artikel 44.1 i tribunalens rättegångsregler, att parterna i princip avgör och begränsar tvisten och att unionsdomstolarna inte får döma utöver vad som har yrkats av parterna (*ultra petita*).
- 28 Vissa grunder kan, eller till och med bör, tas upp på eget initiativ, såsom exempelvis är fallet med en felaktig eller otillräcklig motivering av det beslutet som är i fråga, vilket är en omständighet som omfattas av väsentliga formföreskrifter. En grund som rör beslutets materiella lagenlighet, vilket är en omständighet som är knuten till åsidosättande av fördragen eller av någon rättsregel som gäller deras tillämpning, i den mening som avses i artikel 263 FEUF, kan däremot endast prövas av unionsdomstolen om den har åberopats av sökanden (se, för ett liknande resonemang, dom av den 2 april 1998 i mål C-367/95 P, kommissionen mot Sytraval och Brink's France, REG 1998, s. I-1719, punkt 67, av den 30 mars 2000 i mål C-265/97 P, VBA mot Florimex m.fl., REG 2000, s. I-2061, punkt 114, och domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Irland m.fl., punkt 40).
- 29 En grund som går ut på att artikel 87.1 EG har åsidosatts av den orsaken att staten inte kan tillskrivas åtgärden i fråga kan således inte tas upp på eget initiativ.
- 30 Tribunalen har i det aktuella fallet i punkterna 73 och 74 i den överklagade domen först erinrat om att fördelar bland annat måste kunna tillskrivas staten, för att kunna kvalificeras som statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG. Tribunalen har därefter i punkterna 98 och 99 i samma dom avfärdat kommissionens argument att besluten om tillstånd i vilket fall som helst inte kunde medföra att Irland, Republiken Frankrike och Republiken Italien befriades från sin skyldighet att respektera förfarandena och reglerna på området för statligt stöd, och argumentet att rådet, vid utövandet av sina

befogenheter på området för skatteharmonisering, inte kunde göra intrång på kommissionens behörighet på området för statligt stöd. Tribunalen förklarade att de eventuella förmåner som de omtvistade skattebefrielseerna medför för dem som gynnas av dem följer av besluten om tillstånd, varför dessa inte ska tillskrivas medlemsstaterna utan unionen, och att kommissionen således inte vid utövandet av sin nära nog exklusiva behörighet enligt artiklarna 87 EG och 88 EG kunde kvalificera dem som statligt stöd.

- 31 Tribunalen har i punkt 104 i den överklagade domen förklarat att besluten om tillstånd utgör hinder mot att kommissionen håller de berörda medlemsstaterna ansvariga för ovannämnda omtvistade skattebefrielser och, följaktligen, mot att kommissionen kvalificerar dem som statligt stöd, i den mening som avses i artikel 87.1 EG, eller kräver att de delvis ska återbetalas, i den mån som kommissionen anser att de är oförenliga med den inre marknaden i den mening som avses i artikel 87.3 EG.
- 32 Av punkt 110 och domslutet i den överklagade domen framgår att tribunalen ogiltigförklarade det omtvistade beslutet ”i den del det däri konstateras, eller i den del beslutet grundar sig på ett sådant konstaterande, att [de omtvistade befrielseerna] ... utgjorde statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG” och i den del de berörda medlemsstaterna däri åläggs att återkräva nämnda skattebefrielser från stödmottagarna.
- 33 Tribunalen har genom att anse att de omtvistade skattebefrielseerna ska tillskrivas unionen inte tagit upp en grund som går ut på att väsentliga formföreskrifter har åsidosatts, såsom Irland och Republiken Italien har påstått, utan en grund som rör det omtvistade beslutets materiella lagenlighet, vilket innebär att det görs gällande att EG-fördraget har åsidosatts.
- 34 Såsom kommissionen har gjort gällande, och såsom generaladvokaten har konstaterat i punkterna 57-63 i sitt förslag till avgörande, har ingen av sökandena vid tribunalen åberopat en sådan grund. Det framgår nämligen av handlingarna i målen vid tribunalen att frågan vem som kan tillskrivas de omtvistade skattebefrielseerna bara var något som nämndes av kommissionen i sitt svaromål i mål T-56/06, liksom av Eurallumina i sin replik i mål T-62/06, i vilket det emellertid angavs att ”detta problem dock inte behöver behandlas”. Ämnet kom upp till debatt genom att tribunalen ställde en skriftlig fråga till parterna, såsom för övrigt framgår av punkt 98 i den överklagade domen.
- 35 Tvärtemot vad Republiken Frankrike, Eurallumina och AAL har hävdat är det inte rimligt att anse att tribunalen har utvidgat parternas grunder. Tribunalen knöt visserligen frågan om vem som kunde tillskrivas de omtvistade skattebefrielseerna till parternas yrkanden om åsidosättande av principen om att unionsinstitutionernas rättsakter presumeras vara lagenliga och till rättssäkerhetsprincipen. Det är dock fråga om en särskild grund av annan art. Den rör inte åsidosättande av unionsrättens allmänna principer, utan åsidosättande av EG-fördraget. Parterna åberopade heller inte dessa principer, såsom framgår av tribunalens sammanfattning av parternas grunder i punkterna 53-56 i den överklagade domen, som stöd för slutsatsen att de omtvistade skattebefrielseerna inte ska anses ha utgjort statligt stöd.
- 36 Av detta följer att tribunalen - genom att på eget initiativ ta upp grunden om att de omtvistade skattebefrielseerna inte ska tillskrivas medlemsstaterna utan unionen, och därför inte utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 EG - har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning i den överklagade domen.
- 37 De skäl som rör frågan vem som ska tillskrivas de omtvistade skattebefrielseerna, som endast förekommer i punkterna 73, 74, 98, 99 och 104 i den överklagade domen, är emellertid endast en del av domskälen. Det ska därför prövas huruvida denna dom ändå är korrekt med hänsyn till andra skäl som anges i domen.

- 38 Tribunalen anförde följande skäl i den överklagade domen, utöver de överväganden som rör att de omtvistade skattebefrielseerna inte kan tillskrivas medlemsstaterna.
- 39 Tribunalen förklarade i punkterna 63-72 i den överklagade domen inledningsvis att reglerna om harmonisering av nationell skattelagstiftning och reglerna om statligt stöd har samma syfte, nämligen att främja att den inre marknaden fungerar väl genom att bland annat bekämpa snedvridning av konkurrensen, och att en sammanhängande tillämpning av dessa regler kräver att begreppet snedvridning av konkurrensen ges samma avgränsning och innebörd på båda rättsområdena. Tribunalen har i detta sammanhang hänvisat till att artikel 8.4 och 8.5 i direktiv 92/81 bland annat ger kommissionen, som har ett ansvar att föreslå, och rådet, som har ett ansvar att besluta, ansvar att bedöma huruvida en möjlig snedvridning av konkurrensen föreligger när en medlemsstat eventuellt ska tillåtas att tillämpa eller att fortsätta tillämpa en befrielse från den harmoniserade punktskatten, och till att kommissionen vid meningsskiljaktigheter har möjlighet att väcka talan om att rådets beslut ska ogiltigförklaras.
- 40 Tribunalen konstaterade därefter i punkterna 76-97 i den överklagade domen att det i förevarande fall inte ifrågasattes att Irland, Republiken Frankrike och Republiken Italien, för att tillämpa eller fortsätta att tillämpa de omtvistade skattebefrielseerna, fram till och med den 31 december 2003 grundade sig på besluten om tillstånd och att de helt hade följt dessa beslut, vilka var tvingande för dessa medlemsstater i den mån som de innehöll tvingande geografiska och tidsmässiga villkor.
- 41 Tribunalen avfärdade i detta sammanhang, i punkterna 79-96 i samma dom, kommissionens argument, enligt vilka besluten om tillstånd var ett nödvändigt – men inte tillräckligt – villkor för att de berörda medlemsstaterna skulle kunna bevilja de omtvistade skattebefrielseerna och att dessa beslut inte påverkar att de omtvistade skattebefrielseerna, om de utgjorde statligt stöd, i den mening som avses i artikel 87.1 EG, skulle ha anmälts till och godkänts av kommissionen, enligt artikel 88 EG, såsom föreskrivs i skäl 5 i beslut 2001/224. Tribunalen påpekade i detta sammanhang att de beslut om tillstånd som föregick beslut 2001/224 inte innehöll någon sådan reservation och förklarade att nämnda skäl 5 inte kan tolkas som att rådet har uttryckt en vilja att göra följderna av sitt beslut om tillstånd beroende av kommissionens eventuella senare tillämpning av förfarandena och reglerna på området för statligt stöd.
- 42 Enligt tribunalen vederläggs nämligen kommissionens tolkning av skäl 5 i beslut 2001/224 av rådets svar på tribunalens fråga. Denna tolkning kan enligt tribunalen i vilket fall som helst inte godtas i den mån som den, under de aktuella omständigheterna, skulle leda till en inkonsekvent tillämpning av reglerna om harmonisering av skattelagstiftning, särskilt reglerna om punktskatt och reglerna om statligt stöd, eftersom, för det första, besluten om tillstånd, som antagits enhälligt på förslag av kommissionen, byggde på de båda institutionernas gemensamma bedömning att de omtvistade skattebefrielseerna varken orsakade snedvridning av konkurrensen eller störde den inre marknads funktion, för det andra, att det direkt av besluten framgick att skattebefrielseerna var selektivt regionala, och, för det tredje, att besluten tillät fullständig skattebefrielse vad rör punktskatt.
- 43 Tribunalen konstaterade slutligen i punkterna 100-103 i den överklagade domen att kommissionen aldrig hade använt sina befogenheter enligt artikel 8.5 i direktiv 92/81 eller artiklarna 230 EG och 241 EG för att få besluten om tillstånd upphävida, ändrade eller ogiltigförklarade eller för att få en förklaring om att detta direktiv är ogiltigt. Tribunalen förklarade därefter, i punkterna 104 och 105 i samma dom, att när det omtvistade beslutet antogs var beslut 2001/224 fortfarande giltigt och att detta beslut, liksom föregående beslut och nämnda direktiv, omfattas av presumptionen att unionens rättsakter är lagenliga och därmed har fulla rättsverkningar. Tribunalen ansåg därför att Irland, Republiken Frankrike och Republiken Italien hade befogenhet att använda dessa beslut som grund för att fortsätta att tillämpa de omtvistade skattebefrielseerna. Tribunalen drog slutsatsen att mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i målet ska det omtvistade beslutet anses innebära att giltigheten hos de omtvistade skattebefrielseerna direkt ifrågasätts, vilket även innebär att giltigheten hos besluten om

tillstånd och deras följder därmed också – indirekt men ofrånkomligt – ifrågasätts, vilket strider mot rättssäkerhetsprincipen och principen om att unionsinstitutionernas rättsakter presumeras vara lagenliga.

- 44 I punkterna 107-109 i den överklagade domen förklarade tribunalen dessutom att talan ska bifallas vad avser delgrunden om åsidosättande av principen om god förvaltning, vilken Eurallumina har anfört i mål T-62/06 RENV, med motiveringen att denna princip hade åsidosatts genom att kommissionen antog det omtvistade beslutet utan att beakta de särskilda rättigheter som Republiken Italien med tillämpning av beslut 2001/224 hade tillerkänt detta bolag, vilka var rättsligt skyddade genom rättssäkerhetsprincipen och principen om att unionsinstitutionernas rättsakter presumeras vara lagenliga.
- 45 Tribunalen har emellertid härigenom underlåtit att ta hänsyn till rådets och kommissionens respektive befogenheter vad avser harmonisering av punktskattelagstiftning, å ena sidan, och statligt stöd, å andra sidan.
- 46 Det ska härvid erinras om att direktiv 92/81 antogs med stöd av artikel 99 i EEG-fördraget (senare artikel 99 i EG-fördraget, nu artikel 93 EG) som gav rådet befogenhet att anta bestämmelser om harmonisering av lagstiftningen om omsättningsskatter, punktskatter och andra indirekta skatter eller avgifter, i den mån en sådan harmonisering var nödvändig för att säkerställa att den inre marknaden upprättades och fungerade samt för att undvika snedvridning av konkurrensen.
- 47 Besluten om tillstånd antogs i enlighet med artikel 8.4 i nämnda direktiv som ger rådet befogenhet att genom enhälligt beslut på kommissionens förslag tillåta en medlemsstat att införa ytterligare regler om skattebefrielse eller nedsättning av skatten än dem som framgår av nämnda direktiv, ”som motiveras av speciella hänsyn”. Förfarandet i denna artikel har ett annat syfte och tillämpningsområde än den ordning som föreskrivs i artikel 88 EG.
- 48 Såsom domstolen har konstaterat i punkterna 29-31 i dom av den 29 juni 2004 i mål C-110/02, kommissionen mot rådet (REG 2004, s. I-6333), är avsikten, enligt fördraget, med att kommissionen i artikel 88 EG åläggs att fortlöpande granska och övervaka stödåtgärder, att en fastställelse av att ett statligt stöd eventuellt inte är förenligt med den gemensamma marknaden ska ske, under tribunalens och domstolens kontroll, efter ett särskilt förfarande som det åvilar kommissionen att genomföra. Artiklarna 87 EG och 88 EG ger kommissionen en central roll när det gäller att avgöra huruvida en stödåtgärd eventuellt är oförenlig med den gemensamma marknaden. De befogenheter vad rör statligt stöd som rådet ges i artikel 88.2 tredje stycket EG ska också ses som ett undantag, vilket innebär att en restriktiv tolkning är påbjuden (se även, för ett liknande resonemang, dom av den 4 december 2013 i mål C-111/10, kommissionen mot rådet, punkt 39).
- 49 Den omständigheten att rådet har beslutat att ge en medlemsstat tillstånd, enligt artikel 8.4 i direktiv 92/81, att införa en skattebefrielse för punktskatter kan således inte hindra kommissionen från att utnyttja sina befogenheter enligt fördraget och, följaktligen, inleda det förfarande som föreskrivs i artikel 88 EG för att avgöra huruvida denna skattebefrielse utgör ett statligt stöd samt, efter avslutat förfarande, i förekommande fall, fatta ett beslut som det omtvistade beslutet.
- 50 Den omständigheten att det i besluten om tillstånd gavs en total befrielse från punktskatt med preciserade geografiska och tidsmässiga begränsningar och att medlemsstaterna strikt har följt dessa begränsningar saknar betydelse för befogenhetsfördelningen mellan rådet och kommissionen och kan således inte beröva kommissionen dess befogenhet.
- 51 Skäl 5 i beslut 2001/224 strider för övrigt på intet sätt mot denna befogenhetsfördelning. Detta skäl gällde under den tidsperiod för vilken det omtvistade beslutet föreskriver att stödbeloppen ska återkrävas. I skäl 5 anges att nämnda beslut inte påverkar resultatet av de eventuella förfaranden som

kan komma att inledas med stöd av artiklarna 87 EG och 88 EG och att beslutet inte befriar medlemsstaterna från deras ”skyldighet att till kommissionen anmäla alla planerade statliga stödåtgärder”.

- 52 Besluten om tillstånd har förvisso antagits efter förslag från kommissionen och denna har aldrig utnyttjat sina befogenheter enligt artikel 8.5 i direktiv 92/81 eller artiklarna 230 EG och 241 EG för att få besluten om tillstånd upphävida, ändrade eller ogiltigförklarade eller för att få en förklaring att detta direktiv är ogiltigt. Det framgår härvid av det omtvistade beslutet att kommissionen, när rådet antog besluten om tillstånd, var av uppfattningen att dessa inte ledde till snedvridning av konkurrensen eller störde den inre marknadens funktion (domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Irland m.fl., punkt 83).
- 53 Såsom kommissionen har påpekat motsvarar emellertid begreppet statligt stöd en objektiv situation som inte påverkas av institutionernas agerande eller uttalanden (domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Irland m.fl., punkt 72). Den omständigheten att besluten om tillstånd var antagna på grundval av kommissionens förslag utgjorde således inte hinder för att klassificera nämnda skattebefrielser som statligt stöd, i den mening som avses i artikel 87.1 EG, om villkoren för att ett statligt stöd var uppfyllda. Med hänsyn till principen om skydd för berättigade förväntningar och rättssäkerhetsprincipen måste en sådan omständighet däremot beaktas vad gäller skyldigheten att återkräva stöd som inte har varit förenligt med den gemensamma marknaden, såsom kommissionen gjorde i det omtvistade beslutet. Kommissionen avstod nämligen från att ålägga medlemsstaterna att återkräva stöd som hade beviljats innan besluten om att inleda det förfarande som föreskrivs i artikel 88.2 EG offentliggjordes i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.
- 54 Av detta följer att de skäl i den överklagade domen som har sammanfattats i punkterna 39-44 ovan inte kunde utgöra grund för tribunalens slutsats att det omtvistade beslutet innebär ett ifrågasättande av rådets tillståndsbesluts giltighet och således strider mot rättssäkerhetsprincipen och principen om att unionsinstitutionernas rättsakter presumeras vara lagenliga. Detsamma gäller slutsatsen, på samma grunder, vad rör mål T-62/06 RENV, att kommissionen åsidosatte principen om god förvaltning.
- 55 Av det ovan anförda följer att den överklagade domen ska upphävas i sin helhet. Det saknas därvid anledning att pröva de övriga argument och grunder som parterna anför.

Huruvida målet ska återförvisas till tribunalen

- 56 Enligt artikel 61 första stycket i domstolens stadga kan domstolen då den upphäver ett avgörande av tribunalen själv slutligt avgöra målet, om detta är färdigt för avgörande, eller återförvisa målet till tribunalen för avgörande.
- 57 I detta fall har tribunalen endast prövat vissa av flera grunder som parterna framställt i sak. Domstolen finner därför att förevarande mål inte är färdigt för avgörande. De förenade målen ska följaktligen återförvisas till tribunalen för avgörande.

Rättegångskostnader

- 58 Eftersom målen återförvisas till tribunalen ska frågan om rättegångskostnader avseende detta överklagande anstå.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

- 1) **Den dom som Europeiska unionens tribunal meddelade den 21 mars 2012 i de förenade målen T-50/06 RENV, T-56/06 RENV, T-60/06 RENV, T-62/06 RENV och T-69/06 RENV, Irland m.fl. mot kommissionen, upphävs.**
- 2) **De förenade målen T-50/06 RENV, T-56/06 RENV, T-60/06 RENV, T-62/06 RENV och T-69/06 RENV, Irland m.fl. mot kommissionen, återförvisas till Europeiska unionens tribunal.**
- 3) **Frågan om rättegångskostnader anstår.**

Underskrifter